

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z CHEMII (PSO)**  
**Rok szkolny 2021/2022**

**NAUCZYCIEL: Joanna Rząsa-Piątek**

**PRZEDMIOT: Chemia**

**WSTĘP**

Nauczanie chemii oparte jest na programie nauczania chemii w szkole podstawowej autorstwa J. Kulawik, T. Kulawik oraz M. Litwin.

PSO zakłada istotne znaczenie pracy własnej uczniów i aktywnej ich postawy na lekcjach, jako niezbędnych czynników dla opanowania wymaganych umiejętności i wiedzy. Ważne znaczenie posiada samodzielna i systematyczna lektura podręcznika oraz wykonywanie prac domowych. Bardzo istotna jest także kontrola rodzicielska i aktywna współpraca rodziców z nauczycielem przedmiotu.

**I. STOSOWANE FORMY OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW**

1. Odpowiedź ustna z bieżącego materiału
2. Kartkówka z bieżącego materiału
3. Zadanie na zaliczenie, tzw. „Lekcyjka”
4. Praca na lekcji/Praca w zespole/Aktywność
5. Tzw. „inne”:chemografy, karty pracy, konkursy szkolne
6. Praca domowa

**II. OCENY – INFORMACJE I KRYTERIA OGÓLNE**

Oceny (stopnie szkolne) używane w trakcie roku szkolnego są następujące:

a) oceny cząstkowe – służące do bieżącego oceniania postępów w nauce chemii

**1; 2-; 2; 2+; 3-; 3; 3+; 4-; 4; 4+; 5-; 5; 5+; 6**

b) oceny śródroczne oraz oceny roczne (określone przepisami oświatowymi)

**niedostateczna - 1 ; dopuszczająca - 2 ; dostateczna - 3 ; dobra - 4 ; bardzo dobra - 5 ; celująca - 6**

**Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:**

- posiada wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza poziom danej klasy,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji nie tylko tych wskazanych przez nauczyciela,
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych),
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- umie formułować problemy i dokonywać analizy syntezy nowych zjawisk,
- potrafi precyzyjnie posługiwać się wieloma elementami wiedzy, nie tylko z zakresu chemii,
- potrafi udowodnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem zdobytej samodzielnie wiedzy,
- osiąga sukcesy w konkursach chemicznych lub wymagających wiedzy chemicznej, szczebla wyższego niż szkolny

**Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:**

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane programem,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązania problemów i zadań w nowych sytuacjach,
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np. układu okresowego pierwiastków, wykresów, tablic, zestawień,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł wiadomości, wyszukuje samodzielnie inne dostępne źródła,
- potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać eksperymenty chemiczne,
- potrafi pisać i samodzielnie uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji,
- bierze udział w konkursie chemicznym lub wymagającym wiedzy i umiejętności związanych z chemią,
- potrafi poprawnie rozumować o kategoriach przyczynowo-skutkowych, wykorzystując wiedzę przewidzianą programem również pokrewnych przedmiotów

**Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:**

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje przy pomocy nauczyciela,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych na lekcji źródeł informacji (układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice i inne),
- potrafi bezpiecznie wykonywać doświadczenia chemiczne,
- rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe o niewielkiej skali trudności,
- poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo – skutkowych,
- jest aktywny w czasie lekcji.

**Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:**

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone programem, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania, z pomocą nauczyciela, typowych zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności,
- potrafi korzystać, przy pomocy nauczyciela, z takich źródeł wiedzy, jak układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonać doświadczenie chemiczne,
- potrafi przy pomocy nauczyciela pisać i uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym.

**Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:**

- ma braki w opanowaniu wiadomości określonych programem nauczania, ale rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonywać bardzo proste eksperymenty chemiczne, pisać proste wzory chemiczne i równania chemiczne,
- przejawia zaangażowanie w proces uczenia się.

**Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:**

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem, które są konieczne dla dalszego kształcenia się,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie zna symboliki chemicznej,
- nie potrafi napisać prostych wzorów chemicznych i najprostszych równań chemicznych nawet z pomocą nauczyciela,
- nie wykazuje zadawalającej aktywności poznawczej i chęci do pracy.

**III. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA****1. Stosowane są następujące wagi ocen:**

- 1** – niewielki stopień trudności uzyskania oceny
- 2** – średni stopień trudności uzyskania oceny
- 3** – znaczny stopień trudności uzyskania oceny

		<b>L</b>	<b>W</b>
<b>A</b>	Odpowiedź ustna z bieżącego materiału	1	3
<b>B</b>	Kartkówka z bieżącego materiału	4	3
<b>C</b>	„Lekcyjka”	1	2
<b>D</b>	Praca na lekcji	1	1
<b>E</b>	Inne (w tym prace dodatkowe, chemografy, karty pracy, udział w konkursach szkolnych)	Liczba zależna od ucznia	1
<b>F</b>	Praca domowa	1	1

**L** – przewidziana liczba ocen w semestrze  
**W** – waga oceny

Uczeń jest informowany o wadze oceny na początku roku szkolnego oraz na życzenie w toku nauki.

## Ad. A. Odpowiedzi ustne

a) na każdej lekcji uczeń może być zapytany z materiału obejmującego 3 ostatnie tematy, na których wprowadzono nowe zagadnienia. Dopuszcza się możliwość powtórnej odpowiedzi z danej partii materiału w formie i terminie uzgodnionych z nauczycielem. Ocena z powtórnej odpowiedzi nie zastępuje oceny uzyskanej wcześniej, ale dolicza się do posiadanych przez ucznia ocen cząstkowych.

W przypadku, gdy uczeń wylosował **szczęśliwy numer**, w dniu losowania uczeń taki ma prawo nie być zapytanym ustnie z **inicjatywy** nauczyciela.

b) uczeń, który wykazuje negatywne zachowanie na lekcji, nie pracuje, przeszkadza, rozmawia, utrudnia prowadzenie zajęć może zostać zapytany z trzech ostatnich lekcji **bez możliwości** skorzystania ze szczęśliwego numerka.

## Ad. B. Kartkówki

a) Liczba kartkówek ustalana jest przez nauczyciela stosownie do potrzeb realizacji materiału nauczania.

b) Kartkówki są zapowiadane z takim wyprzedzeniem, by uczniowie mieli co najmniej 1 dzień przerwy między zapowiedzią a kartkówką, gdyż przy braku stosowania sprawdzianów jako formy sprawdzania wiedzy, kartkówka zakres kartkówki to 3 do 4 tematów.

c) Ocen pozytywnych (bardzo dobra, dobra, dostateczna) za kartkówki nie poprawia się. Ocenę dopuszczającą oraz niedostateczną uczeń ma prawo poprawić pisemnie w ciągu 1 tygodnia od otrzymania oceny negatywnej – w wyznaczonym przez nauczyciela terminie. W przypadku nieobecności na kartkówce uczeń otrzymuje w dzienniku elektronicznym Librus ocenę zero „0”. Nienapisaną kartkówkę należy zaliczyć **pisemnie** w terminie do dwóch tygodni od powrotu ucznia do szkoły, a jeśli nauczyciel wyrazi zgodę – ustnie. Nieprzystąpienie do kartkówki w wyznaczonym terminie oznacza wystawienie za nią oceny niedostatecznej – „0” w dzienniku elektronicznym Librus zostaje zamienione na „1”.

Oceny z kartkówek będą ustalane na podstawie procentowej punktowej skali ocen przeliczanej na oceny wg schematu:

0% - 29% maksymalnej liczby punktów - niedostateczny

30% - 49% maksymalnej liczby punktów - dopuszczający

50% - 64% maksymalnej liczby punktów - dostateczny

65% - 79% maksymalnej liczby punktów – dobry

80% - 99% maksymalnej liczby punktów – bardzo dobry

100% maksymalnej liczby punktów - celujący

d) Nauczyciel uzasadnia ocenę z kartkówki w trakcie indywidualnej rozmowy z uczniem (ustna forma uzasadnienia) lub na wniosek rodziców w trakcie rozmowy z opiekunami dziecka.

Przy ocenianiu kartkówek oraz odpowiedzi ustnych nauczyciel bierze pod uwagę następujące czynniki: znajomość wiadomości z przedmiotu, umiejętność zastosowania wiedzy do rozwiązywania problemów, umiejętność korzystania z różnych źródeł wiedzy.

## Ad. C. Zadanie na zaliczenie

Zadanie na zaliczenie, tzw. „Lekcyjka”, to niezapowiedziana forma pisemnego lub ustnego sprawdzenia wiedzy ucznia, poprzez zadanie jednego lub dwóch krótkich pytań z zakresu wiadomości tylko z poprzednich zajęć. Uczeń może uzyskać jedną z trzech odpowiedzi zwrotnych: zaliczenie, zaliczenie częściowe, niezaliczenie, sygnowane w elektronicznym dzienniku odpowiednio: +(plus), +-(plus z minusem z jednakową datą), -(minus). Po uzyskaniu trzech odpowiedzi zwrotnych nauczyciel wystawia ocenę wg ustalonego klucza:

(5) +, +, +

(5-) +, +, +-

(4) +, +, -

(4-) +, +, +-

(3) +, +, -

(3-) +, +, +-

(3) +, -, -

(2) +, -, -

(2-) +, -, -

(1) -, -, -

przesłanego uczniom w formie elektronicznej na początku roku szkolnego.

Zadanie na zaliczenie ma na celu sprawdzanie wiedzy bieżącej i systematyczności pracy ucznia.

## 2. ZAGADNIENIA DODATKOWE

### **Zachowania szczególne podczas kontroli wiadomości i umiejętności**

a) Podczas kontroli wiadomości i umiejętności korzystanie z niedozwolonych form pomocy i udzielanie ich innym skutkuje – jeśli tak zdecyduje nauczyciel - przerwaniem uczniowi pracy kontrolnej i wystawieniem oceny niedostatecznej.

Do niedozwolonych form pomocy na sprawdzianach należą: ściągawki, kalkulatory, telefony komórkowe, zegarki typu Google Watch, podręczniki, zeszyty przedmiotowe, zeszyty ćwiczeń, podpowiedzi, porozumiewanie się w dowolnej formie i inne, na bieżąco zakazywane przez nauczyciela.

b) Wszelkie rozmowy podczas kontroli wiadomości i umiejętności traktowane są jak podpowiadanie, bez względu na faktyczną treść rozmowy. W przypadku koniecznym uczeń powinien – uprzednio podnosząc rękę – uzyskać zgodę nauczyciela na zwrócenie się w określonej i ujawnionej nauczycielowi sprawie do określonej osoby (np. w sprawie pożyczania długopisu).

### **Czas na sprawdzenie prac i sytuacje szczególne**

a) Podanie ocen za kartkówkę, zadanie na zaliczenie, następuje w ciągu 2 tygodni od napisania pracy, chyba, że okoliczności uniemożliwiają dotrzymanie tego terminu. Podanie ocen następuje wtedy niezwłocznie po ustaniu tych okoliczności.

b) Podanie ocen za ćwiczenie, pracę domową, aktywność czy odpowiedzi ustne następuje na tej samej lekcji.

c) W przypadku, gdy zapowiedziana kontrola wiadomości lub terminowe oddanie wykonanej pracy podlegającej ocenie nie mogły być przeprowadzone w zapowiedzianym terminie, dzień kontroli lub oddania pracy przesunięte zostają na najbliższą lekcję, na której będzie można taką kontrolę przeprowadzić lub oddać pracę.

### **Konkursy chemiczne**

Uczeń, który w wyniku etapu rejonowego kuratorskiego konkursu chemicznego zakwalifikował się do etapu finałowego, otrzymuje częściową ocenę celującą o wadze 3 w pierwszym semestrze nauki.

c) Laureat etapu wojewódzkiego kuratorskiego konkursu chemicznego otrzymuje ocenę roczną celującą.

## 3. LICZBA NIEPRZYGOTOWAŃ DO LEKCJI

Uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania, oznaczanego w dzienniku elektronicznym jako „np”. Liczba zgłoszonych nieprzygotowań nie jest brana pod uwagę w trakcie wystawiania oceny śródrocznej lub rocznej.

Liczba możliwych do zgłoszenia „np” wynika z tygodniowej liczby zajęć z przedmiotu :

- w przypadku 1 godziny w tygodniu uczeń ma prawo do jednego nieprzygotowania w semestrze

- w przypadku 2 godzin w tygodniu uczeń ma prawo do dwóch nieprzygotowań w semestrze

## 4. WYSTAWIANIE OCEN PROPONOWANYCH, ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

a) Ocena **proponowana** wystawiana jest najpóźniej 2 tygodnie przed oceną śródroczną lub roczną, w oparciu o dotychczasowe oceny uzyskane przez ucznia, lecz z uwzględnieniem zaplanowanych a jeszcze nieocenionych kartkówek, odpowiedzi ustnych i in. Uwzględnienie tych ocen polega na założeniu otrzymania przez ucznia najniższej oceny możliwej. Wynika to faktu, iż ostateczna ocena roczna lub śródroczna nie może być niższa od proponowanej.

b) Ocena **śródroczna** wystawiana jest na podstawie średniej ważonej wszystkich ocen częściowych uzyskanych w semestrze oraz indywidualnej oceny ucznia przez nauczyciela uwzględniającej osiągnięcia ucznia oraz wkład we własny rozwój.

c) Ocena **roczna** wystawiana jest na podstawie średniej ważonej wszystkich ocen częściowych uzyskanych w II semestrze nauki wraz z uwzględnioną w nich oceną z semestru I z przypisaną jej wagą 3 oraz indywidualnej oceny ucznia przez nauczyciela uwzględniającej osiągnięcia ucznia oraz wkład we własny rozwój.

## 5. DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

### Niepełnosprawność intelektualna – upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim

Uczniowie mają prawo do:

- wydłużonego czasu pracy kontrolnej,
- obniżonego progu punktacji w pracach pisemnych,
- mniejszej ilości zadań,

- indywidualnej pomocy nauczyciela w trakcie pisania pracy.
- innych kryteriów oceny przy sprawdzaniu zadań testowych.
- podawanie poleceń w prostszej formie i unikania pytań problemowych, przekrojowych,
- nie oceniania negatywnego na tle klasy
- korzystania z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

#### Niepełnosprawność intelektualna wynikająca z **autyzmu**

Uczniowie mają prawo do:

- wydłużonego czasu pracy kontrolnej
- stosowania częstszych zachęt i pochwał wobec ucznia,
- podawanie poleceń w prostszej formie i unikania pytań problemowych, przekrojowych,
- stosowania innych kryteriów oceny przy sprawdzaniu zadań testowych
- nie oceniania negatywnego na forum klasy,
- indywidualnej pomocy nauczyciela w trakcie pisania pracy.
- korzystania z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

#### Niepełnosprawność intelektualna wynikająca z **Zespołu Aspergera**

Uczniowie mają prawo do:

- wydłużenia lub ustalenia określonego czasu pracy (odliczania upływu czasu na wykonanie zadania),
- stosowania pochwał wobec ucznia,
- podawanie poleceń w prostszej formie i unikania pytań problemowych, przekrojowych,
- stosowania innych kryteriów oceny przy sprawdzaniu zadań testowych
- nie oceniania negatywnego na forum klasy,
- indywidualnej pomocy nauczyciela w trakcie pisania pracy.
- korzystania z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

#### Niepełnosprawność związana z **dysfunkcją wzroku (uczniowie słabo widzący)**

Uczniowie mają prawo do:

- dostosowania kroju, wielkości i grubości czcionki
- dostosowania tła tekstu stosując zasadę kontrastu barw np. poprzez zakreślacze, okienko - typoskop, oraz dostarczano informacji dotykowej (uwypuklone litery, wzory),
- udostępnienia tekstów (np. testy sprawdzające wiedzę) w wersji powiększonej lub stosowania pomoce optycznych
- preferowania odpowiedzi ustnej poprzez zadawanie dodatkowych naprowadzających pytań czy odwoływać się do analogicznych, znanych z lekcji przykładów
- umożliwienia uczniowi korzystania z komputera na lekcji i urządzeń elektronicznych wspomagających ucznia słabowidzącego,
- nie oceniania negatywnego na forum klasy.

#### Niepełnosprawność związana z **dysfunkcją słuchu**

Uczniowie mają prawo do:

- eliminowania zbędnego hałasu, zapewnienie mu spokoju i ciszy podczas pracy na lekcji,
- upewnienia się przez nauczyciela czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia. W przypadku trudności należy zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie,
- przy ocenie prac pisemnych ucznia nie uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu
- nie oceniania negatywnego na forum klasy

#### Specyficzne trudności w uczeniu: - **Dysleksja**

Uczniowie mają prawo do:

- kontrolowania stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów
- zmniejszenia ilości zadań (poleceń) do wykonania podczas prac kontrolnych
- wydłużanego czasu pracy ucznia. Formy te powinny być stosowane zamiennie
- stosowania testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami'

- preferowania odpowiedzi ustnej poprzez zadawanie dodatkowych naprowadzających pytań czy odwoływać się do analogicznych, znanych z lekcji przykładów
- uprzedzania ucznia o tym, że będzie pytany
- nagradzania ucznia za poprawę wyników w nauce,
- nie oceniano ucznia negatywnie na forum klasy.
- do rozłożenia w czasie naukę definicji, reguł wzorów, symboli chemicznych, częste ich przypominanie i utrwalanie,
- nie wyrywania do natychmiastowej odpowiedzi, przygotowania wcześniej zapowiedzią, że uczeń będzie pytany,
- do sprawdzenia przez nauczyciela, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielania dodatkowych wskazówek,
- uwzględnienia trudności związanych z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych, itp.,
- oceniania toku rozumowania, nawet gdy ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikało z pomyłek rachunkowych.

### Specyficzne trudności w uczeniu - Dyskalkulia

Uczniowie mają prawo do:

- oceniania toku rozumowania, nawet gdy ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikało z pomyłek rachunkowych,
- uwzględnienia trudności związanych z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych, itp.,
- nie oceniano ucznia negatywnie na forum klasy.
- do rozłożenia w czasie naukę definicji, reguł wzorów, symboli chemicznych, częste ich przypominanie i utrwalanie.

### Specyficzne trudności w uczeniu - Dysgrafia

Uczniowie mają prawo do:

- sprawdziany w formie testów wyboru, zadań z lukami lub do dokończenia
- akceptacja pisma drukowanego
- preferować formę „rozmowy” ucznia z nauczycielem jako odpowiedzi ustnej.

### ADHD (zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi, zespołem hiperkinetycznym)

Uczniowie mają prawo do:

- wydłużonego czasu pracy kontrolnej
- stosowania pochwał wobec ucznia,
- podawanie poleceń w prostszej formie i unikania pytań problemowych, przekrojowych,
- stosowania innych kryteriów oceny przy sprawdzaniu zadań testowych
- nie oceniania negatywnego na forum klasy,
- indywidualnej pomocy nauczyciela w trakcie pisania pracy.
- do sprawdzenia przez nauczyciela, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielania dodatkowych wskazówek.,
- powtarzać polecenia, formułowania krótkich pytań.

*Opracowała: Joanna Rząsa-Piątek*